

HelseDirektoratet

Refleksjoner rundt planlegging og folkehelse

Østfold fylkeskommune 22.november 2013
Seniorrådgiver Asle Moltumyr

Innledningsvis

- Mye bra arbeid rundt planlegging og folkehelse siste 10 år:
- Folkehelsemeldingen 2003 Resept...: Fokus på partnerskap og planforankring. Gode signaler i stortingsbehandlingen.
- Helse i Plan fra 2005 – utprøving til 2010.
- 2008 ny plandel i pbl (gjeldende fra 2009) styrking av plan samfunnsplanleggingsverktøy, kommunal planstrategi, planprogram, samfunnsdel mm samt styrking av medvirkning
- 2010 fk et folkehelseansvar, veiledning, oversikt, utviklingsaktør –integreres i folkehelseloven 2012
- 2012 Folkehelseloven, særlig relevans for plan § § 5 og 6 (til dels også ny helse- og omsorgstjenestelov)
- 2013 Ny folkehelsemelding. Behandling stortinget juni 2013

Plan som virkemiddel: Hoved- begrunnelser

Kontinuitet og langsiktighet,

Politisk arena- politisk eierskap

Avveining av interesser og behov – tverrsektorielle tiltak

Økonomisk forankring

Demokratisk verktøy- medvirkning

Motkrefter:

Sektortenkning sentralt og lokalt– både fag,
kompetanse og økonomiforvaltning.

Refleksjoner i etterkant. Noen elementer

- Refleksjoner folkehelselov og plan på:
- **Lovverk** (folkehelselov/pbl) Noen refleksjoner
- **Økonomi/ressursinput** – hvor er fokuset i kommuneøkonomien?
- **Eierskap** –instrumentell vs kommunikativ planlegging. Ekspertvelde? Eller?
- **Kompetanse og organisering**– noen tanker
- **Gjennomføringskraft.** Folkehelse og plan

Lovverk

1.Revidert pbl:

samfunnsplanleggingsperspektivet er styrket, ny formålsparagraf, oppgaver og myndighet i planleggingen (§ 3-1 bokstav f fremme befolkn. Helse og motvirke sosiale helseforskjeller), kommunal planstrategi, samfunnsdel mm.

Nasjonale forventninger (helse nr 8)

Hva kunne ha vært styrket? Formål m/loven, jfr bestemmelser til formål.

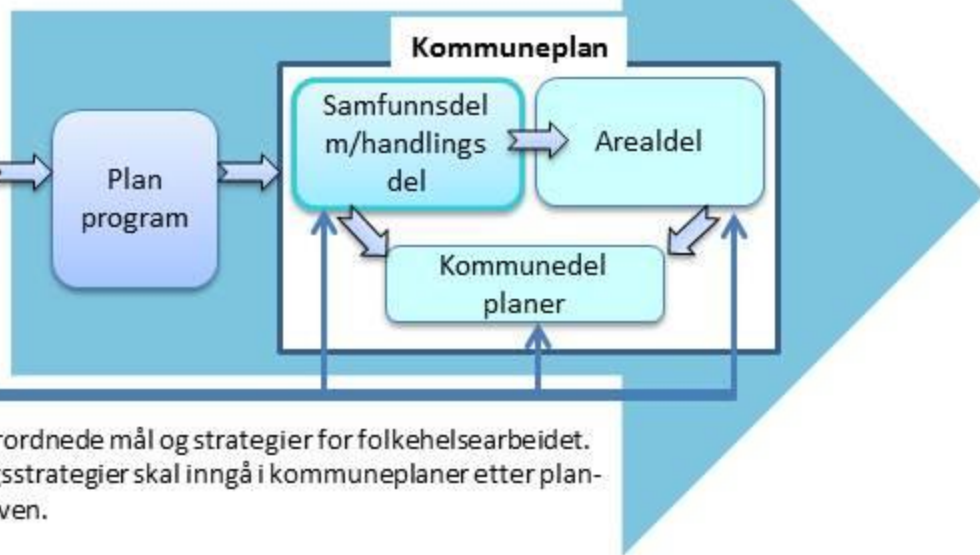
Ny folkehelselov – fokus på overgangen til plan

2. Modellgjennomgang med kommentarer

Folkehelseloven:

Oversikt over
helsetilstanden
og påvirkningsfaktorer

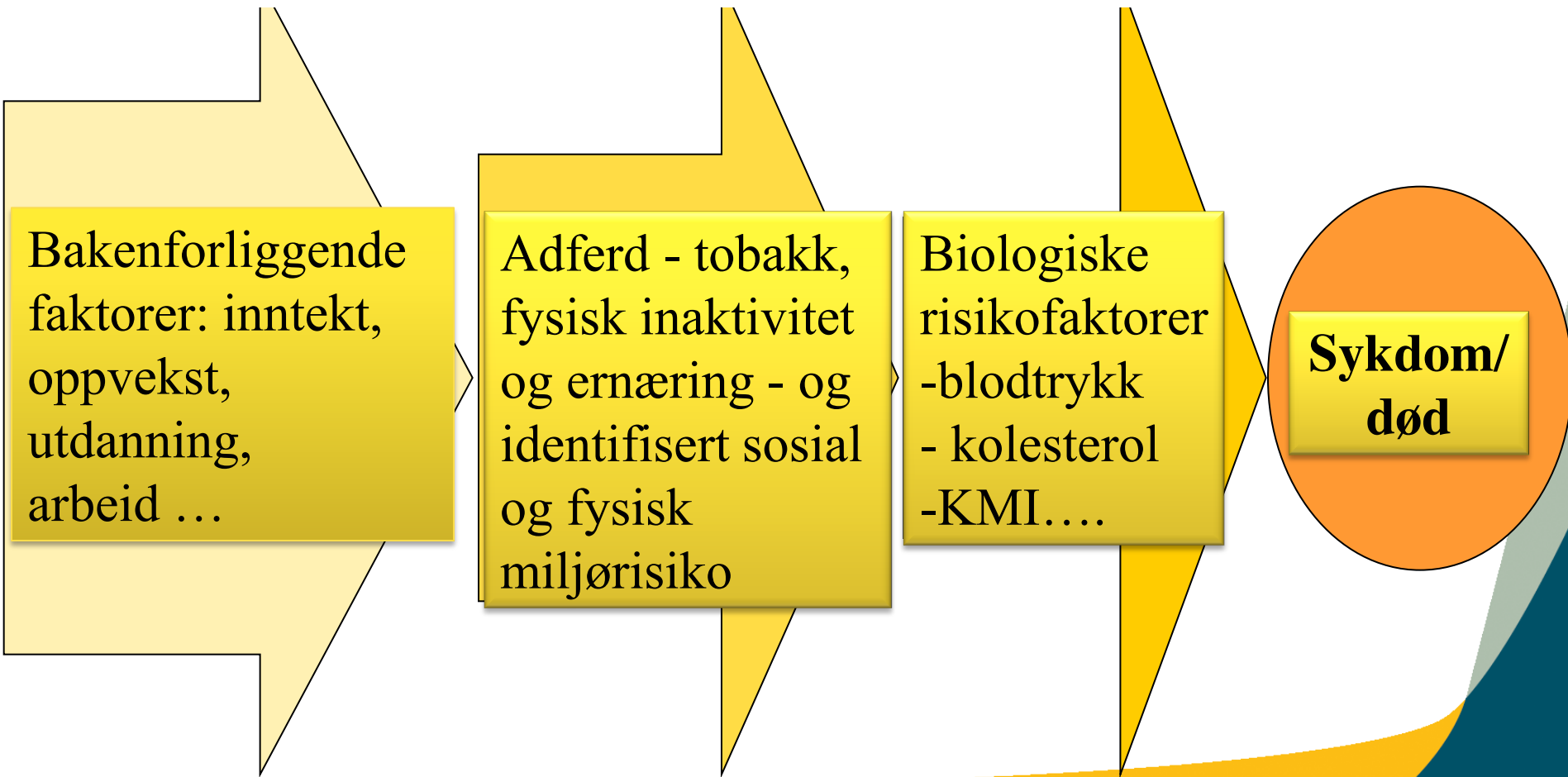
Fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet.
Mål og styringsstrategier skal inngå i kommuneplaner etter plan-
og bygningsloven.

Økonomi – er det relevant?

- Koblingen folkehelse og plan – er det avhengig av økonomi? Kan vel tas innen ordinære rammer?
- Indirekte betydning: Hva betyr «venstreforskyvningen» i samhandlingsreformen/folkehelsepolitikken- hva betyr det for folkehelse og plan?
- Hvor er kommunefokus fra 2012 til nå med hvilke konsekvenser for folkehelsearbeidet?

Årsakskjeden

Kompetanse og organisering:

Fra et levevane- til et levekårsperspektiv.

Bakenforliggende faktorer. Forutsetter tverrsektoriell kompetanse og en annen type organisering?

Begrensninger/utfordringer: økonomi med kap. og poster, men også på utdanningssiden/kompetanse.

Hvordan lykkes bedre? Bedre ledelse – klarere mål? Eierskap?
Respekt for andres fag?

Behov for overordnet kunnskap om organisasjoner/institusjoner
kanskje behov for mer kunnskap om komplekse organisasjoner og systemer – se sin rolle/oppgave i et «fugleperspektiv».

Ideinnspill: Områderettet planlegging, organisering og forvaltning/drift?

- Flere fagområder forutsetter tverrsektorielt samarbeid, bl.a. miljø, kultur, velferdsordninger, økt fokus på rettighetsperspektivet
- Spørsmål: Er tida moden for områderettet planlegging – organisering – forvaltning/drift? Med områderettet menes et avgrenset geografisk område. Mer relevant ved kommunesammenslåing?
- Hvilke type kompetanse er det da behov for? Noen tanker.

Eierskap? Instrumentell vs kommunikativ planlegging?

- Hvordan ivareta medvirkningsperspektivet i planleggingen ved kobling folkehelse og plan?
- Medvirkning etter pbl på ulike plannivå
- Hvor reell kan denne medvirkningen være

- Ekspertvelde?

Gjennomføringskraft?

Spørsmål om nødvendig gjennomføringskraft?

Hvem har vi nådd ut til? Har vi nådd planleggere og andre sentrale samfunnsaktører? Hva med KS (FKP og SAMPLAN)? Regional utvikling? Boligsektoren? Næringslivet? Utdanningssektoren?

For sterkt fokus på «menigheten»? Har vi en formidlingsutfordring på begrepene «plan» og «folkehelse» – lite konkret? Alternativet?

Nærmiljø og lokalsamfunn

- Nærmiljø og lokalsamfunn som arena i folkehelsearbeidet. Jfr § 5c og ny folkehelsemelding.
- Underkommunisert?

Lange linjer – hva er nytt?

- Ottawa Charter 1986: Føre en helsefremmende politikk, skape støttende miljøer for helse og utvikling, styrke lokalsamfunnets muligheter/evner til å handle, utvikle pers ferdigheter for egne valg, styrke helse-tjenesten i forebyggende helsearbeid
- Brundtland – Vår felles framtid 1987 – (Bærekraft mm, Rio 91, Agenda 21, LA 21)
Litt om LA 21 hvis tid.